

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ПРИВРЕДЕ
ДИРЕКЦИЈА ЗА МЕРЕ И ДРАГОЦЕНЕ МЕТАЛЕ
11000 Београд, Мике Аласа 14, ПП: 34, ПАК: 105 305
телефон: (011) 32-82-736, телефакс: (011) 21-81-668

ПЛАН РАДА ЗА 2019. ГОДИНУ

СЕКТОР ЗА РАЗВОЈ МЕТРОЛОГИЈЕ

И

ГРУПА ЗА СЕРТИФИКАЦИЈУ

Београд, 10. 12. 2018. године

Дирекција за мере и драгоцене метале

УВОД

Кључне надлежности и активности, мисија и циљеви Дирекције

Послове метрологије у Републици Србији, у складу са Законом о метрологији („Службени гласник РС”, бр. 15/2016) обављају Министарство привреде, као надлежно министарство за послове метрологије, Дирекција за мере и драгоцене метале (у даљем тексту: Дирекција) као орган управе надлежан за послове метрологије уједно и национална меролошка институција, привредни субјекта и друга правна лица која су овлашћена за обављање послова оверавања или оцењивање усаглашености мерила, и именовани носиоци националних еталона.

Дирекција је образована Законом о министарствима („Службени гласник РС”, број 44/2014) као орган управе у саставу Министарства привреде.

Према члану 4. став 3. поменутог Закона Дирекција обавља стручне послове и послове државне управе који се односе на: контролу мера и драгоцених метала; законске мерне јединице; еталоне; мерила; као и друге послове који су одређени законом којим се уређује метрологија и другим законима.

Надлежности Дирекције дефинисане су Законом о метрологији („Службени гласник РС”, бр. 15/2016) и Законом о контроли предмета од драгоцених метала („Службени гласник РС”, бр. 36/2011 и 15/2016) и обухватају следеће основне послове:

- стара се о систему законских мерних јединица у Републици Србији;
- развија, остварује, проглашава, чува, одржава, усавршава еталоне Републике Србије;
- усклађује и надзире рад именованих носилаца националних еталона;
- обезбеђује метролошку следивост;
- истраживање и развој у области метрологије;
- спроводи испитивање претходно упакованих производа, ради провере испуњености метролошких захтева;
- представља Републику Србију у Међународним и регионалним метролошким организацијама, обезбеђује извршавање обавеза које пролазе из чланства у тим организацијама, и успоставља сарадњу у области метрологије;
- врши метролошки надзор;
- овлашћивања привредних субјеката и других правних лица за обављање послова оверавања мерила;
- надзире рад овлашћених тела;
- оцењивања усаглашености мерила;
- одлучује у управним поступцима из области метрологије;
- обавља послове метролошке експертизе;
- припрема стратегију и прописе из области метрологије;
- води регистар мерила која подлежу законској контроли и друге прописане евиденције;
- обезбеђује метролошке информације и издаје службено гласило;
- дистрибуције времена;
- пружа стручну помоћ и врши обуке за обављање послова у области метрологије;
- бави се издавачком делатношћу;
- обавља и друге послове из области метрологије у складу са законом

Дирекција обавља послове оверавања мерила за која је прописано да их обавља Дирекција и за чије оверавање нема овлашћених тела за послове оверавања мерила (у даљем тексту: овлашћена тела).

Мисија Дирекције, као водеће метролошке институције у Републици Србији, је да развија и осигура примену одговарајуће инфраструктуре мерења која обезбеђује тачна, поуздана и поштена мерења чија је сврха допринос просперитету, унапређењу квалитета живота грађана и повећању конкурентности привреде.

Организациона структура и ресурси

Унутрашњим уређењем и систематизацијом радних места у Министарству привреде – Дирекцији за мере и драгоцене метале, за обављање послова из делокруга рада Дирекције образована су два сектора, један одсек, три групе и један самостални извршилац изван свих унутрашњих јединица и то:

- Сектор за развој метрологије
- Сектор за контролу и надзор
- Одсек за правне и опште послове
- Група за финансијске послове
- Група за стручно оперативне послове
- Група за информационе технологије
- Група за сертификацију
- Самостални извршилац изван свих унутрашњих јединица

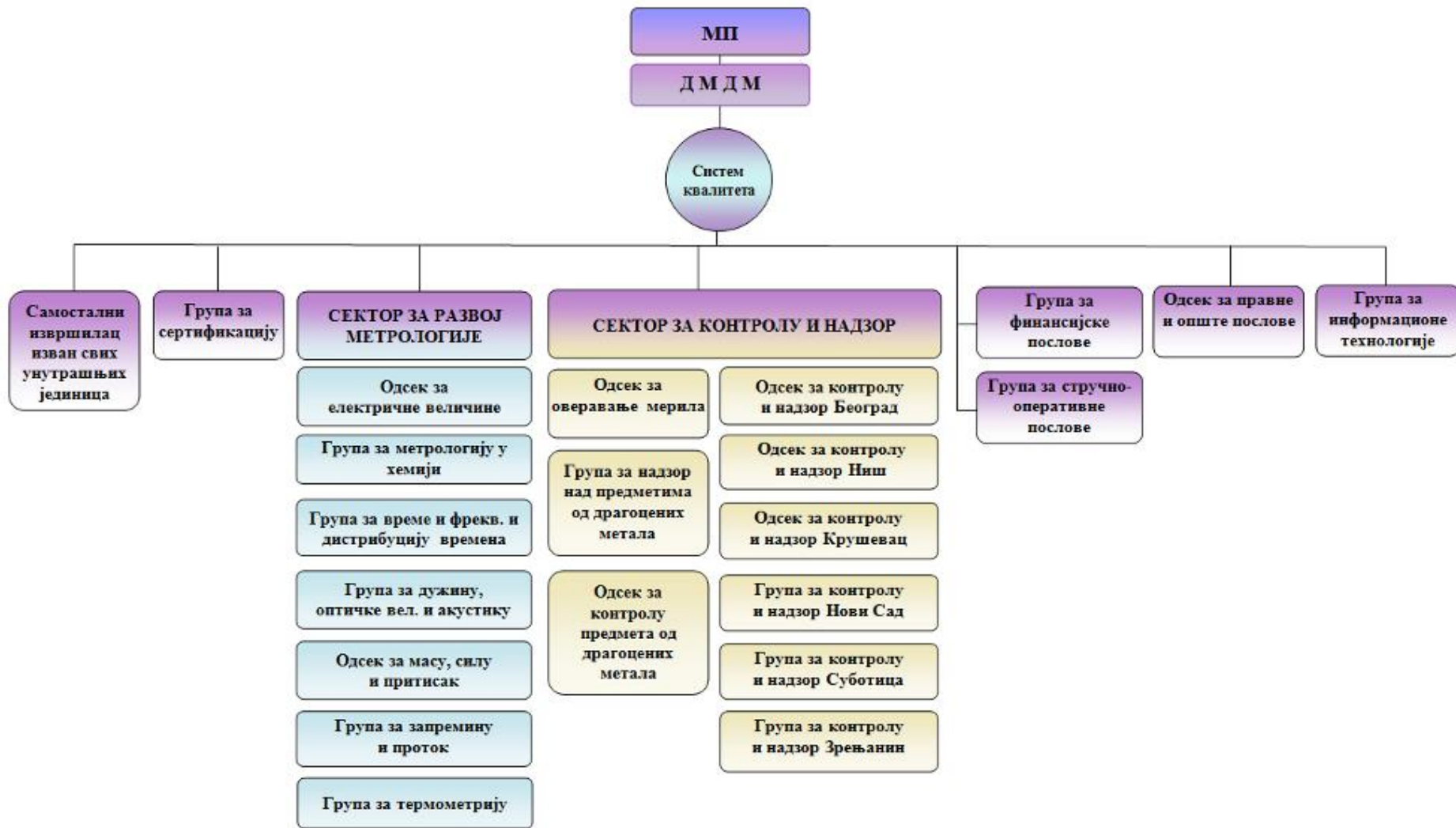
Организациона шема Дирекције, приказана на слици 1, израђена је на основу Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству привреде од 29. октобра 2018. године.

Седиште Дирекције је у Београду са подручним унутрашњим јединицама у: Новом Саду, Суботици, Зрењанину, Нишу и Крушевцу.

Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству привреде у делу који се односи на Дирекцију систематизовано је 103 радна места. Тренутно је у Дирекцији запослено 94 државних службеника и намештеника.

По основу уговора о делу и уговора о привременим и повременим пословима ангажовано је у складу са Закључком Владе РС 13 извршилаца, а по основу уговора о делу на ЕМPIR пројектима три ангажована извршиоца.

Попуњавање кадрова у 2018. години биће реализовано у складу са кадровским и финансијским планом, као и на основу одобрења комисије Владе за давање сагласности за нова запошљавања и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава.

Слика 1. Организациона шема Дирекције

РАЗВОЈ МЕТРОЛОШКОГ СИСТЕМА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

1. РАЗВОЈНЕ АКТИВНОСТИ И РЕАЛИЗАЦИЈА SI ЈЕДИНИЦА

1.1 Развојни пројекти Дирекције

- Развојни пројекат 02/2012: „Национална лабораторија за густину- хидростатичка вага“, наставак успостављања и потврђивања мерних могућности на основу излаза из РТВ пројекта, као и EMPIR RHOLIQ пројекта.
- Студија изводљивости за покретање развојног пројекта за формирање лабораторије за испитивање на електричне утицаје применом опреме за електромагнетну компатибилност и друге опреме која је набављена из донација.
- Формирање лабораторије за мале запремине у просторијама ОКН Крушевац.
- Развојни пројекат и реализација дистрибуције законског времена у оквиру временског система Народне банке Србије.

1.2 Међународни развојни пројекти

На основу Закона о метрологији, Министарство привреде Републике Србије, Дирекција и други именовани носиоци националних еталона учествују у EMPIR пројектима (Европски метролошки програм иновације и развоја).

EMPIR –ДМДМ

- 15RPT03 HUMEА Изградња европских капацитета у области релативне влажности. Започет јуна 2016. године. Спровођење мерења и активности у складу са уговореним. Реализација редовних састанака на пројекту.
- 16RPT02 ALCOREF - Сертификовани форензички алкохолни референтни материјали. Започет септембра 2017. године. Интерлабораторијско поређење везано за одређивање чистоће етанола Karl Fischer титрацијом; писање СОП за производњу CRM-а “етанол у води“, развитак GC-FID методе за сертификацију гравиметријске методе која се користи за производњу ових раствора, СОП за контролу вага које се користе у прављењу раствора, СОП за одређивање чистоће етанола Karl Fischer титрацијом, организација Mid-term састанка учеснике пројекта у Србији.
- 17RPT02 RhoLiQ пројекат (густина течности), започет 1. мај 2018. године. потписан уговор за грант. Током 2019. године наставља се реализација пројекта. Међулабораторијско поређење у еталонирању густине течности хидростатичком методом, СОП за еталонирање густине течности, СОП за одређивање површинског напона течности методом са платинском плочицом. Међулабораторијско поређење у еталонирању течности дензитометром - методом са осцилујућом цеви. СОП за еталонирање течности дензитометром.

EMPIR –ИНН „Винча“

- 16ENV04, Preparedness, Metrology for mobile detection of ionising radiation following a nuclear or radiological incident, 2017.-2020. године. Пројекат је почео 1.8.2017. године. Током 2019. године наставља се реализација пројекта.

У току 2019. године је планирана набавка дозиметара који се користе у цивилним невладиним мрежама, почетак испитивања енергетске зависности дозиметара, линеарности, зависности од угла и одзива при малим јачинама доза, наставак активности везаних за одређивање границе детекције пасивних дозиметара и прегледа процедура за испитивање амбијенталног дозног еквивалента помоћу пасивних дозиметара.

- 16ENV10, MetroRADON, Metrology for radon monitoring. 2017.-2020. Године, Пројекат је почео 1.6.2017. године. Током 2019. године наставља се реализација пројекта.

У току 2018. године је планирано писање извештаја на основу претходно извршеног прегледа кампања мерења радона у затвореном простору и геогеног радона. Такође је планиран почетак рада на одређивању мерне несигурности класификације при одређивању радонских приоритетних подручја.

- 17RPT01 DOSEtrace – планирано је потписивање уговора и почетак активности на пројекту 2018. године.

EURAMET

- EURAMET пројекат 1152: GNSS receiver performance monitoring – континуирано у последњих десетак година.
- EURAMET TC-T TC-MC Moisture metrology 1400, Project, 2017.-2020. године. Циљ пројекта је заснован на циљевима EMRP JRP SIB64 METefnet - Metrology for moisture in materials. Односи се на садржај воде, као и влаге укључујући воду и остале испарљиве компоненте у материјалима.
- EURAMET Project 1208: Peer visits and reviews of QMSs in BIM and DMDM, наставак колегијалних оцењивања са BIM, IMBiH

Остало

- Пројекат подршке Инфраструктури квалитета Републике Србије 2018-2020, у сарадњи са немачким националним метролошким институтом РТВ - The Physikalisch-Technische Bundesanstalt, започет у јануару 2018. године

1.3. Унапређење постојећих и реализација нових еталона Републике Србије (националних еталона) и метода еталонирања/испитивања

Дирекција остварује, чува, одржава и усавршава 32 национална еталона у областима: масе и сродних величина, дужине и димензионалних величина, фотометрије и радиометрије, електричних величина, протока гаса, метрологије у хемији, термометрије, времена и фреквенције

Дирекција је одлукама признала шест националних еталона које остварује, чува, одржава и усавршава именовани носилац националног еталона ИНН „Винча“ у области јонизујућег зрачења и термофизичких величина.

У 2019. години, Дирекција ће унапређивати постојеће и реализовати нове еталона на следећим активностима:

- Реализација националног еталона густине течности – хидростатичка вага.
- Развој методе механичког испитивања таксиметара на вибрације и ударе помоћу генератора механичких вибрација (шејкер).

- Развој методе мерења дубине предње шупљине микрофона помоћу мерног микроскопа.
- Унапређење спектрорадиометријских мерења.
- Побољшање и унапређење примарне реципрочне методе еталонирања микрофона.
- Развој методе мерења спољашњих пречника на профилометру и мерном микроскопу.
- Унапређење мерних могућности примарног еталона времена и фреквенције РС и временске скале UTC(DMDM), изменом постојеће шеме повезивања увођењем новог двофреквенцијског GNSS пријемника сателитских сигнала.
- Еталон времена и фреквенције РС: Усмеравање UTC(DMDM) скале - постављање и праћење корекција фазе и фреквенције, у складу са препоруком International Atomic Time (у даљем тексту: TAI), ради одржавања разлике две скале унутар 30 ns.
- Развијање нове методе за поређење примарних еталона времена и фреквенције.
- Унапређење система за дистрибуцију времена ради постизања веће тачности преноса временског податка. Планирана је набавка нове опреме која подржава RTP протокол и наставак тестирања преноса временског податка.
- Објављивање статистике на дневном нивоу за мрежне временске сервере.
- Наставак развоја метода еталонирања вертикалних и цилиндричних резервоара.
- Наставак развоја методе еталонирања применом аутоматског потенциометра у опсегу од 0 V до 10 V, као и израда радног упутства за еталонирање и процена мерне несигурности.
- Рад на развоју примарног генератора тачке росе- дизајнирање система за овлаживање и делова мерног система у генератору, набавка и повезивање
- Развој методе за испитивање дугорочне стабилности манометара за мерење притиска у пнеуматцима.

2. УЧЕШЋЕ У СРМ МРА АРАНЖМАНУ

2.1. Одржавање, унапређење и проширење могућности мерења и еталонирања (СМС) у бази ВРМ (КСДВ)

- Праћење пријављене три нове могућности мерења и еталонирања у области мерења релативне влажности – након EURAMET ревизије, ревизија interRMO
- Израда пријаве нових мерних могућности еталонирања применом аутоматског потенциометра у опсегу од 0 V до 10 V.
- Пријава за нове мерне могућности из области притиска.
- Израда пријаве побољшаних и/или проширења мерних могућности у области електричне отпорности и у области наизменичне електричне струје.
- Израда нове пријаве могућности мерења и еталонирања термопарова у фиксним тачкама цинка, алуминијума, сребра и бакра на основу објављених резултата са допунског поређења EURAMET 1193

ИНН „Винча“

- Праћење пријављених 18 нових могућности мерења и еталонирања радиотерапијских дозиметара (2) и дозиметара из области заштите од зрачења (16) до објављивања.
- Израда пријаве нових мерних могућности у области дијагностичке радиологије са јонизујућим коморама на основу интеркомпарације са МААЕ у области дијагностичке

радиологије са јонизационим коморама, у квалитетима RQR серије, RQT серије и W + Al 28.

2.2. Учешће у кључним, допунским, билатералним и другим поређењима

- EURAMET.L-K7.2018: Calibration of line scales/ еталонирање мера са поделом/цртама (мерни лењири).
- CCTF-K001.UTC: кључно поређење за време и фреквенцију.
- BIPM.QM-K1: Ozone at Ambient Level: кључно поређење у области концентрације BIPM Rapid UTC (UTCr): континуирано поређење за време, резултати се објављују недељно на веб страници: <http://www.bipm.org/jsp/en/TimeFtp.jsp?TypePub=publication>.
- EURAMET.M.M-S7 (1300 project): Поређење еталона масе од 500 kg.
- EURAMET 1446 : Поређење еталонирања високотемпературних еталонских отпорних термометара са дугим стаблом, термопарова S, R и Au/Pt типа на температури фиксне тачке очвршћавања сребра 961,78 °C
- EURAMET 1442: Поређење реализације релативне влажности од 10% до 90% на температурама од -10 °C до 50 °C и карактеризација коморе у комори.
- EURAMET 1067: Поређење примарног еталона светлосне јачине и радиометријски детектора по спектралној осетљивости у LNE.

ИНН „Винча“

- Очекују се резултати са започете интеркомпарације са МААЕ у области дијагностичке радиологије са јонизационим коморама, у квалитетима RQR серије, RQT серије и W + Al 28. ВИНЧА

3. ОБЕЗБЕЂЕЊЕ СЛЕДИВОСТИ НАЦИОНАЛНИХ ЕТАЛОНА ДО МЕЂУНАРОДНИХ ЕТАЛОНА

3.1. Еталонирање (екстерно у другим NMI и интерно у Дирекцији)

Екстерно еталонирање:

- масеног мерила протока;
- гарнитуре тегова од 1 mg до 10 kg S;
- декаде индуктивности у (SP) НМИ Шведске;
- струјни шантови за AC струју;
- еталони електричне отпорности;
- AC/DC трансфер еталон;
- примарни еталон рефрактометар;
- ласерски даљиномере DISTO;
- барометри;
- мултифункционални акустички калибратор;
- еталонски отпорни термометар са дугим стаблом у опсегу од 0 оC до -189.342 оC;
- еталонски мерач тачке росе MBW 373 LHX.

Реализација еталонирања друге мерне и еталонске опреме могућа је у складу са финансијским планом и расположивим средствима.

ИНН „Винча“

- Еталонирња јонизационе коморе, националног еталона за јачину керме у ваздуху.

Интерно еталонирање у Дирекцији

- Еталонске и друге мерне опреме из обрасти масе и притиска (гарнитуре тегова, класе тачности М1, F1 и М2 и друго);
- еталонске и мерне опреме из области електричних величина (мултиметри, еталонски отпорници и друго);
- еталонске и мерне опреме иу области метрологије у хемији (дензитометри, ареометри и друго);
- еталонске и мерне опреме из области запремине и протока (посуде, мензуре, пикнометри и друго);
- еталонске и мерне опреме из области димензионих, оптичких величина и акустике (мерне клупе, мерне траке, мерни лењири, опациметри, микрофони и друго);
- еталонске и мерне опреме из области времена и фреквенције (цезијумски и рубидијумски часовници, GPS дисциплиновани осцилатор, фреквенцметри, компаратори фазе и друго);
- еталонске и мерне опреме из области термометрије (еталонски термометари и термо хигрометари, индустријски отпорни термометри, термопарови дигитални термометри и друго).
- сигнал генератора Rohde&Schwartz, тип SMF 100А;

Други начини обезбеђења следивости

- Кључно поређење за време и фреквенцију CСТF-K001.UTC је истовремено и начин обезбеђења следивости до међународног еталона UTC.
- Интерно поређење у истим условима система за реализацију реалативне влажности – генератора са два притиска и две темпеартуре са системом за мерење тачке росе и сетом сензора за мерење температурног поља унутар коморе генератора влажности са две температуре и два притиска под истим условима.

4. УСЛУГЕ КОРИСНИЦИМА

4.1. Еталонирања и обезбеђење следивости

Дирекција ће у 2019. години еталонирати еталоне и мерила интерно и по поднетим захтевима заинтересованих лица специфициране у Каталогу услуга <http://www.dmdm.rs/PDF/KatalogUslugaDMDM.pdf> , из следећих области:

- масе и притиска;
- електричних величина;
- метрологије у хемији;
- запремине и протока;

- димензионих, оптичких величина и акустике;
- времена и фреквенције;
- термометрије (температуре и релативне влажности).

4.2. Производња сертифициваних референтних материјала

Дирекција ће у 2019. години производити сертифициване референтне материјале интерно и по поднетим захтевима заинтересованих лица специфициране у Каталогу услуга <http://www.dmdm.rs/PDF/KatalogUslugaDMDM.pdf> , из области форензике (раствори етанола у води)

4.3. Домаћа и регионална међулабораторијска поређења и испитивања оспособљености

- РТ-О-CDNF-1-2017: спектрално неутрални филтери;
- РТ-Z-3-2018 еталонирање пипете са клипом називне запремине 100 μ L гравиметријском методом регионално поређење (2 лабораторија из Србије и 1 из Хрватске);
- РТ-V-TF-2-2017: међулабораторијско поређење (ПТ шема) из области времена и фреквенције: Еталонирање стабилности фреквенције, са лабораторијом ТОЦ, у складу са техничким споразумом;
- РТ-E-RACV-3-2018: еталонирање из области електричних величина;
- РТ-H-AR-1-2018: еталонирање ареометара;
- организација и започињање реализације међулабораторијских поређења (билатералних и мултилатералних) за област електричних величина, густине и других области на захтев корисника;
- организација и започињање реализације међулабораторијских поређења (билатералних и мултилатералних) за област дужине, акустике и оптичких величина;
- РТ-T-TP-2-2018: еталонирање индустријског К-типа и еталонског S- типа термопара у температурном опресу од 0 $^{\circ}$ C до 1000 $^{\circ}$ C.

4.4. Испитивања и одобрење типа мерила и друга испитивања

Дирекција ће у 2019. години, по поднетим захтевима вршити испитивања и одобрење типа мерила за следеће врсте мерила чији су захтеви прописани важећим националним прописима из нехармонизоване области:

- Аутоматска мерила нивоа течности
- Мерни системи за компримована гасовита горива за возила
- Мерни претварачи за ваге
- Електронски мерни показни уређаји за ваге
- Манометри за мерење крвног притиска
- Манометри за мерење притиска у пнеуматицима
- Мерила за мерење силе кочења код моторних возила
- Мерила густине течности која се користе у промету роба и услуга - електронска мерила густине
- Етилометри

- Влагомери за житарице и уљарице
- Опациметри
- Рефрактометри који се користе у промету роба и услуга
- Медицински термометри (стаклени и електрични)
- Бројила електричне енергије – активне, класе 0,2 и реактивне
- Спектрофотометри који се користе у функцији заштите здравља
- Дозиметри који се користе у функцији заштите здравља
- Мерила нивоа звука
- Мерила брзине возила у саобраћају

Предвиђа се обрада око 100 захтева за одобрење типа мерила.

Вођење прописане евиденције о издатим документима у поступку испитивања и одобрења типа мерила.

4.5. Сертификација и оцењивање усаглашености

Дирекција ће, као именовано тело И 045 у 2019. години, у складу са Решењем о именовању, по поднетим захтевима, вршити оцењивање усаглашености за следеће врсте мерила чији су захтеви прописани важећим Правиником о мерилима и Правилником о вагама са неаутоматским функционисањем (хармонизована област):

- **Водомери** предвиђени за мерење запремине чисте, хладне или загрејане воде за употребу у домаћинству, пословном простору и лакој индустрији (посебни захтеви прописани у прилогу МИ-001 Правилника о мерилима);
- **Гасомери** и уређаји за конверзију запремине, предвиђени за употребу у домаћинству, пословном простору и лакој индустрији (посебни захтеви прописани у прилогу МИ-002 Правилника о мерилима);
- **Бројила активне електричне енергије**, предвиђени за употребу у домаћинству, пословном простору и лакој индустрији (посебни захтеви прописани у прилогу МИ-003 Правилника о мерилима);
- **Мерила топлотне енергије**, предвиђена за употребу у домаћинству, пословном простору и лакој индустрији (посебни захтеви прописани у прилогу МИ-004 Правилника о мерилима);
- **Мерни системи намењени за непрекидно и динамичко мерење количина (запремина или маса) течности које нису вода** (посебни захтеви прописани у прилогу МИ-005 Правилника о мерилима);
- **Аутоматске ваге** (аутоматске ваге, аутоматска вага за појединачно мерење, аутоматска контролне ваге, аутоматске ваге са етикетањем, аутоматске ваге са етикетањем вредности измерене масе и цене, аутоматске дозирне ваге, аутоматске ваге са сабирањем дисконтинуираних резултата мерења, аутоматске ваге са сабирањем континуираних резултата мерења, аутоматске ваге за мерење масе шинских возила у покрету) (посебни захтеви прописани у прилогу МИ-006 Правилника о мерилима);
- **Таксиметри** (посебни захтеви прописани у прилогу МИ-007 Правилника о мерилима);
- **Материјализоване мере** (материјализоване мере дужине, угоститељске посуде) (посебни захтеви прописани у прилогу МИ-008 Правилника о мерилима);
- **Мерила димензија** (мерила дужине, мерила површине, мерила више димензија) (посебни захтеви прописани у прилогу МИ-009 Правилника о мерилима);

- **Анализатори издувних гасова** (анализатори издувних гасова за моторе са унутрашњим сагоревањем), (посебни захтеви прописани у прилогу МИ-010 Правилника о мерилима);
- **Неаутоматска вага** (Правилник о неаутоматским вагама).

Предвиђа се сертификација типа и оцењивање усаглашености мерила са прописаним захтевима за око 100 типова мерила.

Вођење прописане евиденције о издатим документима у поступку оцењивања усаглашености мерила.

4.6. Развој нових услуга

У току 2019. године, Дирекција ће развијати нове услуге и унапређивати постојеће на основу препознатих потреба заинтересованих страна и Републике Србије, а неке од њих су:

- оцењивање усаглашености;
- обезбеђење преноса временског податка путем RTP протокола;
- дистрибуција времена за потребе мерења средње брзине возила у саобраћају;
- континуирана јавна дистрибуција временског податка путем локалне мреже (LAN) у Дирекцији као и сервера са ограниченим приступом;
- испитивање мерила на електричне утицаје и електромагнетну компатибилност (опрема набављена из донације);
- еталонирање еталон гасомера са течношћу;
- испитивања мерила на вибрације;
- испитивање мерила на температурне и климатске утицаје;
- и друге услуге.

4.7. Обуке, семинари, радионице и консултације у организацији Дирекције за заинтересоване стране

У складу са исказаним потребама заинтересованих страна, Дирекција организује обуке, семинаре, радионице и консултације за:

- овлашћена тела за оверавање мерила;
- именована тела за оцењивање усаглашености;
- друге Националне метролошке институције и акредитоване лабораторије у земљи и региону;
- произвођаче и увознике мерила и мерне опреме;
- пакере и увознике претходно упакованих производа;
- мала, средња предузећа и индустрију;
- регулаторна тела (инспекције, министарства и др.);
- и друге заинтересоване стране.

Такође, у складу са уговореним активностима на пројектима истраживања у оквиру EMPIR, Дирекција ће организовати семинаре, радионице и сличне активности, ради трансфера знања на пројектним активностима за крајње кориснике пројекта.

5. МЕЂУНАРОДНЕ АКТИВНОСТИ

5.1. ВІРМ – Међународни биро за тегове и мере

Дирекција, као Национални метролошки институт (NMI) Србије и потписник СІРМ МРА, за одређене могућности еталонирања и мерења (СМС) које се налазе у ВІРМ (Bureau International des Poids et Mesures – Међународни биро за тегове и мере) бази података КСДВ, еталонирањем обезбеђује следивост до међународних еталона SI јединица за све кориснике у Републици Србији (привреда, индустрија, лабораторије за еталонирање, тела за оцењивање усаглашености и др.).

- Учешће на састанцима и обукама ТАІ лабораторија, у организацији ВІРМ.
- Праћење, одржавање и унапређење објављених могућности мерења и еталонирања – СМС у ВІРМ
- Присуствовање састанцима у организацији ВІРМ.
- Сарадња са Одељењем за време ВІРМ за годишњи извештај, слање прилога за ВІРМ Annual Report on Time Activities
- Сарадња са Одељењем за време ВІРМ на пословима реконфигурације националног еталона за време и фреквенцију.
- Учешће на обукама у организацији ВІРМ.
- Учешће у остваривању светске скале времена UTC, у циљу унапређења светске скале времена.
- Припрема и достављање месечног clock фајла ВІРМ.
- Рад у вези неопходних информација за објављивање билтена IERS Bulletin C.
- Сарадња са имнованим носиоцима за потребе ВІРМ

5.2. ОІМЛ – Међународна организација за законску метрологију

Међународна организација за законску метрологију (у даљем тексту: ОІМЛ) првенствено има за циљ да одреди опште принципе законске метрологије, установи смернице и упутства за израду закона и законских прописа којим се регулише употреба мерила, да дефинише карактеристике и захтеве које морају да испуне мерила која се користе у државама чланицама у области законске метрологије.

Представници Дирекције ће, као представници Републике Србије, у 2019. години учествовати у раду органа ОІМЛ (Конференција, СІМЛ, техничких комитета и поткомитета), са правом гласа приликом доношења одлука и докумената из надлежности ових органа.

Педесет четврти састанак Међународног комитета за законску метрологију у Братислави, Словачка Република, октобар 2019. године.

5.3. EURAMET – Европско удружење националних метролошких института

Европско удружење националних метролошких института (European Association of National Metrology Institutes - EURAMET e.V.) је европска регионална метролошка организација, основана са циљем да координира сарадњу националних метролошких института у Европи у областима истраживања у метрологији, следивости мерења до

јединица SI, међународног признавања националних еталона и могућности еталонирања и мерења (СМС) својих чланова. Поред ових задатака, EURAMET је надлежан за вођење и извршавање Европског метролошког истраживачког програма (EMRP).

- Састанак Техничког комитета за фотометрију и радиометрију EURAMET TC-PR, јануар 2019., Португалска Република.
- Састанак директора националних метролошких института о координацији у европској метрологији, фебруар 2019., Република Аустрија.
- Састанак техничког комитета за метрологију у хемији EURAMET TC-MC, фебруар 2019., Чешка Република.
- Састанак Техничког комитета за време и фреквенцију EURAMET TC-TF, март 2019., Уједињено Краљевство Велике Британије и Северне Ирске.
- Састанак Техничког комитета за интердисциплинарну метрологију EURAMET TC-IM, март 2019., Краљевина Холандија.
- Састанак Техничког комитета EURAMET TC-AUV, април 2019., Савезна Република Немачка.
- Састанак Техничког комитета за масу и сродне величине EURAMET TC-M, април 2019., Мађарска.
- Састанак Техничког комитета за запремину и проток EURAMET TC-F, април 2019., Швајцарска Конфедерација.
- Састанак Техничког комитета за термометрију EURAMET TC-T, април 2019., Италијанска Република.
- Састанак техничког комитета за квалитет EURAMET TC-Q, април 2019., Република Словенија.
- Тринаеста Генерална скупштина EURAMET, мај 2019., Краљевина Шведска.
- Састанак Техничког комитета EURAMET TC-L, октобар 2019., Савезна Република Немачка;
- Састанци EMPIR Комитета.

Представници Дирекције учествоваће и на другим састанцима EURAMET у складу са препознатим потребама и финансијским планом.

5.4. WELMEC – Европска сарадња у законској метрологији

Европска сарадња у законској метрологији (у даљем тексту: WELMEC) омогућује ефикасно транспоновање европских директива у национално законодавство, као и преузимање истих обавеза које имају све државе чланице ЕУ, на начин који је у потпуности хармонизован са законодавством ЕУ.

Представници Дирекције ће, као представници Републике Србије, у 2019. години учествовати у раду органа, као и у раду радних група WELMEC.

- Учешће у раду Радне групе за претходно упаковане производе WELMEC WG 6, март 2019., Уједињено Краљевство Велике Британије и Северне Ирске.
- Учешће у раду Радне групе за таксиметре WELMEC WG 12, март 2019., Краљевина Холандија.
- Тридесет шести састанак Комитета Европске сарадње у законској метрологији, април 2019., Чешка Република

- Учесће у раду Радне групе за метролошки надзор WELMEC WG 5, мај 2019., Швајцарска Конфедерација.
- Учесће у раду Радне групе за мерне системе за непрекидно и динамичко мерење количине течности које нису вода WELMEC WG 10, септембар 2019., Словачка Република.
- Учесће у раду Радне групе за софтвер WELMEC WG 7, септембар 2019., Француска Република.

Представници Дирекције учествоваће и на другим састанцима WELMEC, нарочито у раду WG, у складу са препознатим потребама и финансијским планом.

5.5. EURACHEM – Мрежа организација у Европи с циљем успостављања система међународне следивости хемијских мерења

EURACHEM је мрежа организација у Европи, која је основана са циљем успостављања међународне следивости хемијских мерења и у којој је Дирекција активни члан. EURACHEM пружа најбољу праксу у аналитичком мерењу објављујући смернице и водиче својих стручних радних група.

Представници Дирекције учествоваће у раду органа и радних група зависно од активности EURACHEM.

5.6. IAAO – Међународно удружење служби за анализу и HALLMARKING CONVENTION – Конвенција о контроли и означавању предмета од драгоцених метала

Конвенција о контроли и означавању предмета од драгоцених метала (у даљем тексту Конвенција), позната и као „Hallmarking Convention”, „Конвенција о драгоценим металима” или „Бечка конвенција”, је међународни уговор између држава уговорница, који има за циљ да олакша прекогранични промет предмета од драгоцених метала, али и да обезбеди фер трговину и заштиту потрошача.

Међународно удружење служби за анализу (у даљем тексту: IAAO) омогућује сарадњу која се односи на размену техничких информација и усаглашавање поступака испитивања и жигосања предмета од драгоцених метала. IAAO блиско сарађује са Конвенцијом. Заједно са IAAO, Конвенција организује међулабораторијска кружна поређења резултата хемијских анализа драгоцених метала (*Round Robin*).

Дирекција ће редовно учествовати у поменутих међулабораторијским кружним поређењима као и у раду Сталног комитета Конвенције и IAAO.

5.7. ЕВРОПСКА КОМИСИЈА

Европска сарадња у законској метрологији омогућује ефикасно транспоновање европских директива, хармонизованих стандарда и нормативних докумената у национално законодавство, као и преузимање истих обавеза које имају све државе чланице ЕУ, на начин који је у потпуности хармонизован са законодавством ЕУ.

Представници Дирекције ће, као представници Републике Србије, у 2019. години учествовати у раду радних група Европске комисије.

6. САРАДЊА СА НАЦИОНАЛНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА

Дирекција у циљу спровођења послове из своје надлежности планира сарадњу са:

- националним организацијама са којима има потписане споразуме о техничкој сарадњи, нпр. АТС, ИСС, Министарство одбране, Агенција за лекове, и др.;
- Привредном комором Србије - Групација за метрологију;
- АТС – Савет за акредитацију у својству члана Савета за акредитацију у име Дирекције, водећи оцењивач и технички оцењивачи у оцењивачким тимовима, учешће у раду секторских комитета и комитета за лабораторије;
- ИСС – рад у комисијама за стандарде – давање мишљења укључујући и превод на српски језик, усвајање српских стандарда, повлачење српских стандарда и друго;
- правосудним органима у вези давања стручних мишљења из области метрологије судовима и странкама у поступцима пред судовима;
- пореском и тржишном инспекцијом, и осталим инспекцијама;
- овлашћеним и именованим телима;
- ТОЦ у вези пружања техничке подршке и међусобног поређења у области мерења стабилности фреквенције;
- МУП и ЈП Путеви Србије на Пројекту реализације мерења средње брзине на аутопутевима Србије;
- Министарством пољопривреде;
- Министарством за заштиту животне средине;
- ЈП Емисиона техника на реализацији пројекта дистрибуције времена путем RDS-а;
- институтима и факултетима;
- образовним установама на ширењу значаја метрологије и SI јединица;
- Друштвом метролога у Србији и Удружењем тела за оцену усаглашености;
- надлежним министарствима у оквирима PG1 и PG14 у оквирима приступања ЕУ;
- Музејем науке и технике;
- Министарством финансија, Управом за трезор, Министарством привреде и другим органима државне управе;
- Управом за заједничке послове републичких органа;
- и са другим министарствима, организацијама и институцијама.

7. СИСТЕМИ МЕНАЏМЕНТА, СЕРТИФИКАЦИЈА И АКРЕДИТАЦИЈА У ДИРЕКЦИЈИ

Дирекција своје пословање усклађује са различитим стандардима за системе менаџмента, кроз поступке сертификације, акредитације или самодекларисања. У 2019. години, Дирекција ће наставити да спроводи следеће активности:

- Одржавање и унапређивање сертификованог интегрисаног система менаџмента (систем менаџмента квалитетом, систем менаџмента животном средином и систем управљања заштитом здравља и безбедношћу на раду).

- Одржавање и унапређивање акредитованог и самодекларисаног система менаџмента Дирекције у складу са захтевима стандарда SRPS ISO/IEC 17025:2006, и потпуно усклађивање рада са новом верзијом стандарда SRPS ISO/IEC 17025:2017.
- Одржавање и унапређивање акредитације сретификационог тела Дирекције у складу са захтевима стандарда SRPS ISO/IEC 17065:2016.
- Праћење нивоа задовољства корисника пруженим услугама.
- Извештавање на годишњем нивоу о стању система менаџмента и могућностима мерења и еталонирања Дирекције, у складу са захтевима стандарда SRPS ISO/IEC 17025, а за потребе EURAMET, Техничког комитета за квалитет, ТС-Q.

У току 2019. године, у складу са одлукама и финансијским планом преиспитиваће се потребе за акредитацијом према стандардима који су релевантни за рад Дирекције.

8. УНАПРЕЂЕЊЕ КАДРОВСКИХ РЕСУРСА, ОБУКЕ, СТРУЧНА УСАВРШАВАЊА, УЧЕШЋЕ НА СТРУЧНИМ СКУПОВИМА

8.1. Учесће на обукама из области метрологије, оцењивања усаглашености, квалитета и система менаџмента, акредитације, стандардизације и др.

У складу са годишњим планом обука и потребама за унапређењем кадровских капацитета, запослени Дирекције ће учествовати на обукама у организацији EURAMET, WELMЕС, и другим организацијама, као и интерним обукама, а нарочито:

- обуке за запослене који раде на пословима метролошког надзора као и на пословима оверавања мерила и прве верификације за појединачне врсте мерила која подлежу законској контроли;
- обука запослених за коришћење софтвера за законску контролу мерила;
- екстерне обуке у оквиру пројекта IPA 2017;
- екстерне обуке у оквиру EURAMET VoD активности;
- екстерне обуке у оквиру Службе за управљање кадрова; Екстерне обуке у оквиру организације новог РТВ пројекта;
- обуке из области буџетског рачуноводства, јавних набавки и друге стручне обуке;
- и друге обуке.

8.2. Учесће на скуповима и конгресима

Представници Дирекције ће учествовати на стручним скуповима из области метрологије, квалитета и система менаџмента, акредитације у Републици Србији Конгрес метролога, JUSK, Недеља квалитета- FQCE, Регионална конференција о законској метрологији, скуповима у организацији других министарстава и невладиних организација, и другим домаћим скуповима и конгресима.

У складу са финансијским плановима и развојним активностима домаћих и међународних пројеката, представници Дирекције учествоваће и на међународним скуповима и конгресима (ИМЕКО 2019, ТЕМРМЕКО 2019 и другим скуповима и конгресима).